Aristotele. In 3 vol.; [traduzione a cura di Lorenzo Perotto]. – vol. 1: Libri 1-4. – Bologna: ESD, 2004. – 798 p.

Завидняк Б. Т., кандидат философских наук, доцент кафедры философии, Украинский католический университет (Львов, Украина), E-mail: Zavidnyak@gmail.com

Сравнительный анализ концепций трансцендентного измерения Бога у Филона Александрийского и философов Античности.

Аннотация. *В исследовании рассматривается концептуальное осмысление Филоном трансцендентной сферы. Осуществляется интерпретация дискурса о трансцендентном измерении Бога и производится реконструкция филоновского толкования этой тематики. Прослеживается эволюция этой тематики согласно с метафизическими учениями древнегреческой философии.*

Ключевые слова: *трансцендентальный, трансцендентный, Единое, Истина, Благо, созерцание, Александрийская школа, творение.*

Zavidniak B. T., PhD in philosophical sciences, associate professor, Ukrainian Catholic University (Lviv, Ukraine), E-mail: Zavidnyak@gmail.com

A Comparative Analysis of the conceptions of transcendence measuring in Philo of Alexandria and in some Ancient Philosophers.

Abstract. *This research examines Philo's conceptual understanding of the transcendence sphere. The article interprets the discussion about transcendence and reconstructs Philo's interpretation of this theme. It traces the evolution of this theme pursuant to the metaphysical studies of ancient Greeks Philosophy.*

Keywords*: transcendentality, transcendence, the One, the Truth, the Good, contemplation, Alexandrine School, creation.*

УДК 161.201.3:316

Литвинчук О. В.,
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних і соціальних наук
Житомирського державного технологічного університету
(Житомир, Україна), E-mail: oksana.litva@yandex.ua

ІДЕНТИЧНІСТЬ – БАЗОВИЙ ОРІЄНТИР ІНДИВІДУАЛЬНОГО БУТТЯ ЛЮДИНИ

Анотація. *На основі аналізу західної і вітчизняної літератури виділено основні методологічні підходи щодо розуміння явища ідентичності. Обґрунтовано, що в основі структури людської ідентичності лежить її стала та змінна складова – природна та соціальна система елементів. Особлива увага зосереджена на аналізі соціальної складової людської ідентичності, яка на відміну від природної, не є сталою, а формується в процесі соціалізації індивіда, що визначає ідентичність як ключову проблему індивідуального буття людини.*

Ключові слова*: ідентичність, самість, цілісність людського індивіда, природна система індивіда, соціальна система індивіда, індивідуальність.*

Постановка проблеми. Сучасне суспільство характеризується високою динамікою змін, при яких внутрішні трансформації особистості, поєднані зі швидкими фундаментальними змінами суспільних систем, постійно зростаючим тиском криз різного рівня на розвиток суспільства та особистості, руйнацією звичних у минулому соціальних структур, призводить до нестабільності всієї соціальної системи. Зміни в сучасному суспільстві супроводжуються постійною трансформацією уявлень людини щодо власної ідентичності.

Дослідження різноаспектних наукових розвідок проблеми ідентичності підтверджує певну неузгодженість багатьох підходів щодо розуміння явища ідентичності. Найбільш узагальненого вираження проблематика ідентичності

знайшла у філософських працях Г. Батіщева, Е. Еріксона, Т. Воропая, Н. Костенко, В. Малахова, Д. Міда, В. Муляра, В. Павленка, В. Федотової, М. Шульги та ін.

Таким чином мета нашого наукового дослідження полягає у визначенні соціально-філософського розуміння ідентичності людського індивіда як базової складової буття людини.

Досягнення визначеної мети передбачає вирішення наступних дослідницьких завдань: проаналізувати в історико-філософському контексті становлення змісту поняття ідентичності; простежити історичні трансформації поняття ідентичності; обґрунтувати важливість ідентичності щодо формування повноцінної особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження. З величезної кількості методологічних підходів і визначень явища ідентичності зупинимося на тому, яке відображає внутрішнє «Я» індивіда, його єство. Ця позиція певним чином ототожнює ідентичність людини з таким її станом, що адекватно виражає її самість. У цьому розумінні ідентичність і самість людського індивіда – тотожні явища й поняття. Ідентичність – це така якісна властивість, яка цілковито узгоджується з його духовно-світоглядним єством, і тому практична реалізація найрізноманітніших фізичних і духовних сил індивіда розгортається як пряме та логічне продовження вказаного єства. Ідентичність – поняття, яке передбачає несуперечливий, органічний взаємозв'язок внутрішнього і зовнішнього в людині, при цьому головний принцип життєдіяльності людського індивіда – принцип «із себе», а не «із зовні». У такій ідентичності головний її зміст полягає в особистісному конструюванні, а не в орієнтації на зовнішні зразки, людина виступає творцем власного щастя.

З вищесказаного випливає, що ідентичність – системоутворюючий принцип життєдіяльності будь-якого людського індивіда, його самість. Будучи такою, вона виступає базовим орієнтиром всього індивідуального буття людини. Ідентичність – той стержень, який утримує всі вчинки індивіда в певних світоглядних, соціокультурних межах. І коли така вимога реалізовується, життя людини позбавляється антагоністичних смисложиттєвих суперечностей, тобто повністю узгоджується з її ідентичністю. За таких умова людина діє свідомо, оскільки чітко формулює свої завдання і цілі, виходячи з того потенціалу фізичних і духовних сил, якими вона володіє та які культивує. Відбувається досить повна самореалізація сутнісних сил, зумовлених особливостями індивідуальності та особистісними якостями.

Парадоксально, проте саме такий стан людського індивіда не актуалізує ідентичність як проблему, це відбувається тому, що в цьому випадку ідентичність людини та її реальна життєдіяльність збігаються, фактично є тотожними. Таке буття індивіда можна умовно порівняти з роботою здорового серця в організмі людини, діяльність якого не відчувається, оскільки воно функціонує в звичному ритмі. Його діяльність стає відчутою для людини тільки тоді, коли відбуваються певні порушення.

Варто звернутися до дуже важливого аспекту ідентичності – тлумачення джерел формування самої ідентичності людського індивіда як явища. У зв'язку з цим висвітлимо позицію одного із засновників так званого символічного інтеракціонізму американського філософа, соціолога та соціального психолога Джорджа Міда. Як послідовник Д. Дьюї, він розглядав об'єктивну реальність як сукупність різноманітних ситуацій, а свідомість людини вбачав в інструментальній якості, тобто як засіб пристосування до вказаних ситуацій для найоптимальнішого розгортання власних людських сил. Звідси випливає, що людина за своєю природою – суто соціальна істота, її життєдіяльність здійснюється з урахуванням різноманітних соціальних чинників, а головне завдання полягає в тому, щоб сформувати в структурі власного «Я» таку кількість реакцій, способів та стандартів діяльності, яка необхідна для повноцінного функціонування в розмаїтті соціальних

взаємодій, у яких бере участь людина.

Приблизно так само уявляв Д. Мід і явище ідентичності, яке він називав самістю, що не є a priori людської поведінки, а складається із властивостей, які продукуються в ході соціальної взаємодії, так званої «соціальної інтеракції». Ідентичність – соціальне утворення: індивід бачить (а значить і формує) себе таким, яким його бачать інші. Коментуючи думки Д. Міда, В. Малахов справедливо зазначає, що вони лежать в основі концепції символічного інтеракціонізму, в якому Я-ідентичність розглядається і як результат соціальної інтеракції, і як фактор, що зумовлює соціальну інтеракцію. Таким чином, вони дали поштовх до розробки «теорії ролей», а сама «теорія ролей» демонструє, на думку російського дослідника, цікаву з точки зору спекулятивно-філософської традиції ситуацію: якщо те, що називають «індивідом» або «Я», являє собою, по суті, сукупність певних ролей, то про яку ідентичність можна взагалі говорити? Іншими словами, в індивіда не одна, а кілька ідентичностей. Тому перед соціально-філософською теорією постає проблема: як довести «ідентичність» до тотожності із самим собою? Як ідентифікувати «її саму» з множинністю ідентичностей [2, с. 44–45].

Отже, методологічний підхід, за яким ідентичність визначається із соціальних факторів життєдіяльності людини, фактично знімає саму проблему, бо показує неможливість явища ідентичності як такого. Адже цей підхід показує людину істотою, в якої ідентичність не виступає глибинною основою. Людина у світлі показаної вище концепції – це вічний пристосуванець, ідентичність якого – реакція на особливості тих чи інших соціальних обставин.

Концепція людини як сукупності соціальних ролей і, таким чином, як сукупності багатьох ідентичностей має ще один дуже важливий методологічний наслідок, що полягає у відсутності в людського індивіда стабільної, особливим чином влаштованої структурної організації. Людина з багатьма ідентичностями, на нашу думку, – це людина без певних сталих структурних одиниць людської сутності, без сталих потреб, інтересів, цілей, ідеалів, здібностей, художніх смаків, вольових якостей тощо. Більше того, така людина – приклад глибокої внутрішньої неузгодженості цих елементів, навіть їх антагонізму. Людський індивід із багатьма ідентичностями рано чи пізно вступає в конфлікт із самим собою, а якщо цього не відбувається, то висновок може бути лише один: цей людський індивід не має духовно-світоглядних цінностей, які укорінювали б його в бутті й «утримували» як особливу людську сутність. За технологією теорії «соціальних ролей» неможливо сконструювати людську індивідуальність, своєрідність, неповторність. Адже, включаючи величезні маси людей в однакові соціальні взаємодії (інтеракції), можна сформувати однакових індивідів, з однаковим набором соціальних властивостей, проте історія рухається в іншому напрямку, до людської індивідуальності.

Людина – це не лише соціальна істота. Значний пласт її сутності знаходиться дуже глибоко й своїм джерелом укорінюється в природне походження людини. Людина – істота біосоціальна. Це означає, що з початком власної життєдіяльності людський індивід проявляє не лише ті властивості, які зумовлюються становищем у соціумі, але й ті, які даровані йому природою, фізіологією, тілесністю. Жоден серйозний дослідник людини не може сьогодні заперечувати той факт, що людські дії нерідко зумовлюються, наприклад, темпераментом людини, який дається людині від народження. Не може холерик стати флегматиком у силу хоча б того, що швидкість нервових процесів у нього вища і це закладено не соціальними факторами, а генетично.

Ігнорувати фізіологію людського індивіда, особливості його тілесності для розуміння явища індивідуальної ідентичності – свідомо обмежувати методологічний простір його дослідження. Адже ідентичність індивіда – це така якісна характеристика його внутрішньої структури, яка є неповторною, своєрідною, унікальною, неподібною до інших.

Окремий людський індивід – це унікальний і своєрідний внутрішній світ, який обумовлений, з одного боку, його природними (фізіологічними, тілесними) особливостями, а з іншого – тим соціальним, яке персоніфікувалося на рівні цього індивіда внаслідок його життєдіяльності або, за висловом Д. Міда, інтеракцій. На нашу думку, саме природні основи людини задають їй певний смисл, напрямок, цілісність її людської структури. Вони ж формують індивіда як певну окремішність саме завдяки тому, що не піддаються кардинальним змінам, а тим більше поділу й розломам. Жодне суспільне середовище не в змозі якісним чином трансформувати фізіологію людського індивіда. Ці зміни можливі лише на рівні кількісного перетворення.

Таким чином ми розуміємо ідентичність людського індивіда як складну, багаторівневу структуру людини, в основі якої знаходяться її природні складові, які й формують основу її ідентичності. Така якісна роль зумовлена принциповою сталістю природної системи індивіда. Її ж змінна частина – соціальна система елементів внутрішньої структури, яка формується в процесі соціалізації індивіда і є відображенням особливостей соціалізації. Соціальна складова людської ідентичності, на відміну від природної, не є сталою, так само як не є сталими соціальний простір і час, у якому людина перебуває і здійснює свою життєдіяльність. Звідси випливає, що ідентичність індивіда і стала, і змінна. Саме це дає можливість людині одночасно і змінюватися, адаптовуючись до зовнішнього середовища, і оберігати власне «Я» як власну ідентичність. До цього варто додати, що така здатність людини випливає з її сутності, яка від народження ніколи не буває повною. З цього приводу В. Муляр наголошує, що «жодному з нас від народження не дано бути тим, ким потенційно ми можемо бути» [3, с. 11]. Це означає, що від народження нам дається те, що завжди в нас буде присутнім, але воно не дає нам усієї повноти того, ким ми можемо стати. І лише в процесі соціалізації наша сутність (фактично природна складова) наповнюється повнотою відповідно до повноти самої соціалізації. «Людині, підкреслював Т. Батіщев, не дарована така повнота: їй не вистачає навіть самої своєї сутності в її найважливіших компонентах, їй бракує самої себе як справжньої людини, яка відбулася. Проте саме завдяки цьому вона обдарована онтологічною свободою: поповнити свою сутнісну неповноту через культурне становлення і самознаходження або не поповнити і через це втратити навіть те, чим вона була вже обдарована» [1, с. 107–108]. Взаємодія природного і соціального в індивідові створює особливу, своєрідну мозаїку людських сил, що й фіксується в явищі, яке науковці називають ідентичністю, яка надає індивіду характеру цілісності його духовного та тілесного, внутрішньої єдності всіх людських компонентів. «Поняття ідентичності, зазначає відомий український дослідник М. Шульга, стосується самовизначення особистості як цілісності, а не окремих сфер її особистісної свідомості, наприклад, таких, як фахова, етнічна, громадянська, соціальна, правова, територіальна тощо самовизначеність [6, с. 167].

Звернемо особливу увагу на фактор цілісності людського індивіда як головну ознаку його ідентичності, про яку говорить не тільки згадуваний вище М. Шульга, а практично кожен дослідник людини, особистості, індивідуальності. «Навіть у тому випадку, наголошує М. Хайдеггер, коли все виглядає так, ніби у своїх повсякденних турботах ми прив'язані лише до одного або іншого певного сущого, ніби ми заблукали в тому або іншому колі сущого, проте якою б розщепленою не здавалась нам повсякденність, вона все-таки, нехай лише у вигляді тіні, ще містить у собі суще як єдність «цілого». Навіть тоді і саме тоді, коли ми переймаємося безпосередньо речами і самими собою, нас охоплює це «в цілому»...» [5, с. 90].

У контексті ідентичності людського індивіда ідея цілісності має неабияку актуальність, бо характеризує останню як щось неподільне, внутрішньо неантагоністичне, хоча і суперечливе та досить динамічне. Як вказує В. Муляр, один із дослідників людської індивідуальності, у філософській літературі

поняття «цілісність» уживається для охоплення всієї особистості загалом як нерозчленованої, неподільної. Вона означає певну стійкість, органічний взаємозв'язок частин і цілого, їхню внутрішню єдність [3, с. 122]. Цілісність особистості полягає, насамперед, у соціально-біологічній, тілесно-духовній єдності.

Зазначимо, що цей висновок стосується такого важливого прояву людської особистості, як її індивідуальність. На нашу думку, це невипадково, оскільки людська індивідуальність і є виразом того начала людського індивіда, що організовує, вирізняє його серед інших. Індивідуальність виступає основою, системоутворювальною ознакою особистості, відображенням соціального суб'єкта в єдності загального, особливого та індивідуально-неповторного. Будучи внутрішнім ядром особистості, індивідуальність виступає як буття, спосіб існування особистості як цілісності. Тому в індивідуальності концентрованим чином відображена цілісність особистості як єдність різноманітних її відношень, якостей, зв'язків» [4, с. 76]. Важливо підкреслити, що індивідуальність людського індивіда знаходиться в органічному взаємозв'язку з ідентичністю людського індивіда. Індивідуальність виражає людську ідентичність так, як аналізує людську особистість. Індивідуальність – особлива якість кожної людини, вона маніфестує людину як щось особливе, унікальне, неповторне. Індивідуальність – субстанційний вираз ідентичності. Остання тільки й може проявитися через індивідуальність, ніяким іншим чином людська ідентичність, не актуалізується. Наявність у людського індивіда його неповторності, своєрідності (тобто індивідуальності) свідчить, що цей індивід володіє ідентичністю – тією особливою композицією, мозаїкою людських сил (здібностей, темпераменту, потреб, інтересів, цілей, ідеалів, художніх смаків, вольового потенціалу), яка вирізняє його як особливу субстанцію.

З огляду на сказане вище стає більш зрозумілим той факт, коли окремий людський індивід, що знаходиться в природних для себе умовах, реалізує себе природним чином. Річ у тім, що в зовнішній, об'єктивній для буття людини системі координат її життєдіяльність адекватна як самій її сутності, тобто ідентичності, так і вказаній системі. Внутрішнє єство індивіда й ті умови, в яких він діє – адекватні. Це дає головне: не порушує природну для даного індивіда композицію його внутрішньої структури. Життєдіяльність індивіда реалізується відповідно до особливостей його темпераменту, складу психічної структури, якісного та кількісного розгортання здібностей. Потреби, інтереси, цілі, ідеали – мотиваційна система діяльності реалізується так, що дає наслідки, очікувані індивідом. Особлива структура ідентичності маніфестує себе завдяки індивідуальності людини, З огляду на сказане вище стає більш зрозумілим той факт, коли окремий людський індивід, що знаходиться в природних для себе умовах, реалізовує себе природним чином. Річ у тім, що в зовнішній, об'єктивній для буття людини системі координат її життєдіяльність адекватна як самій її сутності, тобто ідентичності, так і вказаній системі. Внутрішнє єство індивіда й ті умови, у яких він діє, адекватні. Це дає головне: не порушує природну для даного індивіда композицію його внутрішньої структури. Життєдіяльність індивіда в цілому реалізовується відповідно до особливостей його темпераменту, складу психічної структури, якісного та кількісного розгортання здібностей. Його потреби, інтереси, цілі, ідеали – мотиваційна система діяльності реалізовується так, що дає наслідки, очікувані індивідом. Особлива структура ідентичності маніфестує себе завдяки індивідуальності людини, яка знаходить адекватне місце в суспільному організмі. Це створює певний рівень повноти самореалізації як діяльного способу й вирішального критерію буття людського індивіда.

Ми подали лише схематичний опис життєдіяльності людини, яка володіє власною ідентичністю та перебуває в комфортних для себе зовнішніх економічних,

політично-правових, етнокультурних, духовно-світоглядних та інших умовах. На практиці життя людини навіть у таких умовах не убезпечене від випадковостей і закономірних змін. Йдеться про те, що нічого в житті як людини, так і суспільства не залишається сталим назавжди. «Усе тече, усе змінюється», – говорив Геракліт. Змінюються зовнішні для людини умови, наприклад, клімат, природне середовище в цілому. Удосконалюються технології, трансформуються людські відносини в глобальному й локальному масштабах. Зазнають змін економічні системи та політичні режими, які практично завжди зумовлюють відповідну зміну правового поля суспільства і людини. Міняється мода, приходять одні цінності і відходять у минуле інші. Однак усе перераховане вище не буде загрозливим для індивіда доти, доки він як особлива субстанція, наділена ідентичністю та індивідуальністю, буде зберігати адекватність свого єства та зовнішнього середовища. Це відбуватиметься до тих пір, до яких зберігатиметься особливість внутрішньої будови його людських сил. А саме доти, доки система соціальних елементів його структури, яка перебуває в постійній трансформації як відображення відповідних трансформацій соціуму і відповідних інтеракцій, не суперечить антагоністичним чином системі його природної, тілесної структури. Іншими словами, будь-які перетворення в соціумі та біологічно-соціальній структурі індивіда можливі, доки вони створюють своєрідне напруження індивідуальної життєдіяльності людини, позитивне зняття якого можливе в рамках певної внутрішньої композиції людських сил індивіда. Тобто в рамках його ідентичності та індивідуальності як діяльного прояву.

Проблема ідентичності людського індивіда, що виражається в актуалізації питання про збереження власного «Я» перед загрозою його руйнування, виникає за певних, доволі чітких умов. Йдеться насамперед про такі трансформації суспільного організму, при яких постає реальна загроза втрати людиною стабільної композиції своєї внутрішньої структури. Швидкість та глибина трансформацій зовнішніх умов стають такими, що людський індивід не встигає адаптуватися до них. У результаті він не з власної волі опиняється на краю суспільних перетворень, на межі або на зламі тих соціокультурних стандартів, в яких адекватно існував, і тих соціокультурних стандартів, які приходять на зміну. Нерідко, а практично завжди нові стандарти життя спочатку незрозумілі, і тому ворожі для людини. На початковому етапі вони логічно викликають заперечення, а потім страх, який є не стільки природним, тобто страхом втрати предметних форм власного життя, скільки метафізичним, трансцедентальним. Це страх перед незвіданим, невідомим, нерідко ворожим, страх неможливості самореалізації та втрати сенсожиттєвих орієнтирів. Таким чином, об'єктивні процеси трансформації в житті суспільного організму або його окремих сфер (наприклад, економічні реформи, загроза кардинальної зміни суспільного ладу і втрати власного статусу, масова міграція в силу різних обставин, етнічні чистки або переслідування і т. д.) створюють незалежно від індивіда маргінальну для нього ситуацію: він стає зайвим.

Сказане вище логічно призводить до усвідомлення індивідом свого нового статусу, який полягає фактично у відсутності будь-якого соціального статусу. Людина вже не перебуває у звичних соціокультурних умовах, але ще не знаходиться в нових. Така ситуація формує маргінальну свідомість, а найголовніша ознака цього процесу – розпад внутрішньої структури людських якостей індивіда, фактично руйнація сталої в минулому композиції його ідентичності. Як справедливо зауважує М. Шульга, ідентичність як композиція ідентитетів (певні аспекти, зрізи ідентичності людини) зазнає серйозних змін у періоди масштабних і глибинних соціальних трансформацій. Окремі ідентитети особистості пересуваються на периферію свідомості, а деякі з тих, що були на периферії свідомості, актуалізуються й потрапляють у її центр, стаючи найбільш актуальними еле-

ментами [6, с. 167–168]. Крім того, зміна композиції ідентичності людини має не тільки кількісний характер, але й якісний. Пересування одних ідентитетів вгору або в центр особистісної структури, а інших униз або на периферію цієї структури ламає саму якість, цілісність, руйнуючи одночасно цілісність самого індивіда. Суперечності між різними ідентитетами набувають антагоністичного, ворожого характеру. Це яскраво можна проілюструвати на прикладі тих кардинальних зрушень у людській свідомості, які відбулися внаслідок так званої перебудови, започаткованої 1985 року М. Горбачовим, або процесів, пов'язаних із розбудовою незалежної української держави. Багато людей зіткнулися з дилемою моралі і дикого ринку, самореалізації духовної сфери і пропагандою цінностей західного світу, які більшою мірою були спотворені особливостями нашої історії, ментальності, колишніх традицій і т. д.

Висновки. Здійснене дослідження проблеми ідентичності дозволило окреслити логіку формування та розуміння ідентичності людського індивіда. Сказане вище дає підстави говорити, що ідентичність людини є важливою проблемою, яка поступово або відразу стає ключовою. Це відбувається тому, що без чіткої ідентичності, без сталої індивідуальності перед людиною виникає реальна загроза перетворитися на соціальний гвинтик. Вона не зможе відрізнятися своєю унікальністю, неповторністю, особливим статусом. Саме це й суперечить людській природі індивіда, який у своїй основі прагне тільки йому притаманної самореалізації. Таким чином, ідентичність людини – найбільш значуща проблема, незважаючи на величезну кількість інших життєвих проблем.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Батищев Г. С. Найти и обрести себя. Особенности культуры глубинного общения // Вопросы философии, 1995, № 3, С. 103–129.
2. Малахов В. С. Неудобства с идентичностью // Вопросы философии, 1998, № 2, С. 43–53.
3. Муляр В. І. Проблема становлення особистості в системі «індивід – суспільство» (філософсько-культурологічний аналіз). – Житомир : ЖДТУ, 2005. – 320 с.
4. Муляр В. І. Самореалізація особистості як соціальна проблема (філософсько-культурологічний аналіз). – Житомир : ЖІТІ, 1997. – 214 с.
5. Хайдеггер М. Що таке метафізика // Питання з історії філософії. Т. 6. Зарубіжна філософія XX ст. – К. : Довіра, 1993. – С. 83–100.
6. Шульга М. Маргінальність як криза ідентичності // Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2000, № 3, С. 166–170.

REFERENCES:

1. Batishchev G. S. Nayti i obresti sebya. Osobennosti kul'tury glubinnogo obshcheniya [Find and to find myself. The culture underlying communication] // Voprosy filosofii, 1995, № 3, S. 103–129.
2. Malakhov V. S. Neudobstva s identichnost'yu [Inconvenience with identity] // Voprosy filosofii, 1998, № 2, S. 43–53.
3. Muliar V. I. Problema stanovlennia osobystosti v systemi «indyvid – suspilstvo» (filosofsko-kulturolohichnyi analiz) [The Problem of personality in the system «individual – society» (the philosophical-cultural analysis)]. – Zhytomyr : ZhDTU, 2005. – 320 s.
4. Muliar V. I. Samorealizatsiia osobystosti yak sotsialna problema (filosofsko-kulturolohichnyi analiz) [Self-Realization of personality as a social problem (philosophical-cultural analysis)]. – Zhytomyr : ZhITI, 1997. – 214 s.
5. Khaidehher M. Shcho take metafizyka [What is metaphysics] // Pytannia z istorii filosofii. T. 6. Zarubizhna filosofiia KhKh st. – K. : Dovira, 1993. – S. 83–100.
6. Shulha M. Marhinalnist yak kryza identychnosti [Marginality as a crisis of identity] // Sotsiolohiia: teoriia, metody, marketynh, 2000, № 3, S. 166–170.

Литвинчук О. В., кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры гуманитарных и социальных наук Житомирского государственного технологического университета (Житомир, Украина), E-mail: oksana.litva@yandex.ua

Идентичность – базисный ориентир индивидуального бытия человека.

Аннотация. *На основе анализа западной и отечественной литературы выделены основные методологические подходы к пониманию явления идентичности. Обосновано, что в основе структуры человеческой идентичности лежит ее постоянная и переменная составляющая – природная и социальная система элементов. Особое внимание сосредоточено на анализе социальной составляющей человеческой идентичности, которая в отличие от природной, не является постоянной, а формируется в процессе социализации индивида, определяя идентичность как ключевую проблему индивидуального бытия человека.*

Ключевые слова: *идентичность, самость, целостность человеческого индивида, природная система индивида, социальная система индивида, индивидуальность.*

Litvinchuk O., PhD in philosophical Sciences, docent, Associate Professor of the Department of Humanitarian and Social Sciences, Zhitomir State Technological University (Zhitomir, Ukraine), E-mail: oksana.litva@yandex.ua

Identity – the basic reference point of the individual being of man.

Abstract. *Changes in modern society are accompanied by the transformation of man's ideas about his own identity. Identity is the decisive component of the life of any human individual, his self.*

Thus, the purpose of our scientific research is to determine the socio-philosophical understanding of the identity of the human individual as the basic component of human existence.

Achieving a specific goal involves solving the following research tasks. We need to analyze in the historical and philosophical context of the formation of the content of the concept of identity, to trace the historical transformations of the concept of identity. We also need to justify the important role of identity in forming a full person.

Some methods have been used to achieve the goal and to solve the tasks. Using the theoretical method, we synthesized and analyzed the scientific research sources. Comparison and systematization served to reveal the essence and identify the basic concepts of the problem under investigation. The role played by methods of logical analysis and synthesis.

Under the identity of the human individual, we understand the complex, multilevel structure of man. At the heart of this structure is its natural component, which forms the basis of its identity. Such a qualitative role is conditioned by the fundamental consistency of the natural system of the individual. Its variable part is the social system of elements of the internal structure. It is formed in the process of socialization of the individual. The social component of human identity, unlike the natural one, is not constant, just as the social space is not constant and the time in which a person is and fulfills his vital functions. It follows that the identity of the individual and became, and the variable. That is what makes it possible for a person to change at the same time, adapting to the external environment, and protecting the «Self» as their own identity.

Consequently, the foregoing gives grounds for saying that human identity is its key problem. Without a clear identity, without a permanent personality, a person faces the real threat of becoming a social cog. Man becomes like everyone. This is precisely the opposite of the human nature of the individual, which in its essence seeks only for him to inherent self-realization.

Keywords*: identity, self, integrity of the human individual, the natural system of the individual, the social system of the individual, individuality.*

УДК 261.7

Тацюн Р. И.,
старший научный сотрудник Центра исследования религии
Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова
(Київ, Україна), E-mail: radyslav.tatsiun@uets.net

ОТВЕСТВЕННОСТЬ ХРИСТИАН ЗА ОБЩЕСТВО СОГЛАСНО С АПОСТОЛОМ ПЕТРОМ В КОНТЕКСТЕ МИРОВОЗЗРЕНИЯ УКРАИНСКИХ ПРОТЕСТАНТОВ

Аннотация. *В статье доказывается, что отрывок 1Пет. 2:11-17 не предполагает определённой модели церковно-государственных отношений, другими словами, не является догматическим. Фокус, скорее, был сделан на принципиальных ценностях в процессе*